

Szerkesztőség kiadó
Hivatal és nyomda

Uj-Kolozsvár, St. Baron
R. Fop. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
Hivatal — 977
R. N. Sz. — 538

Érkezések kizárólag a
Szerkesztőséghez cím-
szedők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályand-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 október 23 Péntek

Uj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 242 szám

5686. Marchesvan 5

Önbizalom, önkritika, önfeláldozás

Weizmann Chaim nyílt levele a cionistákhoz

A cionista világszervezet elnökéről, dr. Weizmann Chaimról egyes sajtóorgánokban olyan hírek jelentek meg, hogy dacára a tizenegyedik világkongresszus határozatának, Weizmann nem hajlandó tovább vállalni az elnökséget. Ezek a hírek érthető nyugtalanságot okoztak az egész cionista közvéleményben, mert egy esetleges elnökválság súlyos krízist idézhetne elő a szervezet életében. A hírek természetesen nélkülöztek minden alapot. Weizmann Chaim most, mintegy cáfolatúalanszírozott híreknek, a cionistaszervezet hivatalos lapjaiban a héber „Haolam”-ban és az angol „New Industrial”-ban nyílt levelet intéz a cionistákhoz. A levél, bár csak általánosságban érinti a problémákat, mégis több nyitott kérdésre adja meg a feleletet. Így Weizmann a levélben föltétlenül elismeri a világkongresszus legfőbb autoritását, valamint a pártok szabad véleménynyilvánítási jogát. Bizonyos ellenzéki körök ugyanis kétségbeviták Weizmann jóhiszeműségét ebben a kérdésben és diktatori hajlamokkal vádolták. Azt is leszögezi Weizmann, hogy *jogunk van Angliától követelni mindazt, amit a mandátumszerződés helyes interpretálása alapján elvárhatunk.* Weizmann ezzel a kijelentéssel nyilván a mandatárius hatalommal szemben megindítandó aktív politikára céloz.

A világszervezet elnökének levele egyébként így szól:

A cionista kongresszus nemcsak a cionista organizáció legfőbb szerve, hanem azonfelül a legkülönbözőbb vélemények és gondolatok kicserélésének fóruma. Csak természetes és kívánatos, hogy a kongresszusi viták zavartalanul felöleljék a cionista politika minden vonatkozását és hogy hűségesen visszatükrözhessek a mozgalomban erjedő tendenciákat. Minden szabad eszmecsere, föltéve, hogy azt komoly felelősségérzet vezeti, csak gyümölcsöző lehet. Véget ért a kongresszus és előttünk fekszenek határozatai. Néhány különleges problémát az Akciónak október 21-én tartott ülésén tárgyalunk le és reméljük, hogy e hó végén szervezetünk gépezete újból teljes üzemből lesz.

Számunkra elérkezett annak az ideje, hogy szavak helyett áttérjünk a cselekvések színterére. A kongresszus konfliktusainak és konverziáinak meg kell szűnniök a palesztinai nemzeti otthonra összpontosult erőfeszítéssel szemben. Minden cionista kötelessége, frakciókülönbségre való tekintet nélkül, hogy ismét az újjáépítő-munkának áldozza magát, amely egyedül alkalmas reményeink megvalósítására.

Minden kilátásunk megvan a mind na gyobbodó eredményekre. A hónapok óta tartó javulás Palesztina gazdasági életében állandósultnak látszik; a bevándorlás folyamata tartós, a bevándorlók számára még mindig van munkalehetőség. Minden remény megvan arra, hogy Palesztina gazdasági élete, amely ma sokkal gyorsabb tempójú, mint ahogy azt a legvérmesebb megfigyelői néhány év előtt megjósolta volna, általánosan fog továbbfejlődni, föltéve, hogy

ket teljesítjük. Maga a tény, hogy en való öröklődésünk gyümölcsözőlyult, mind nagyobb felelősséget a dolgok kedvező fordulatát kiálni. Véleményem szerint a poliállandóan kedvező, semmi ok feltevésére, hogy a mandatárius tájában változás lenne várható

és bizalommal kell vérnünk Anglia további jóindulatát. Némely vonatkozásban mindenesetre szívesen látnók, ha ez a jóakarát konkrét formákban mutatkozna és teljesen fel vagyunk jogosítva követelnünk mindazt, amit a mandátum helyes interpretálása alapján elvárhatunk. A cionizmusnak úgy politikai, mint gazdasági érdekeit továbbra is gondosan meg fogjuk vé-

deni, de soha sem téveszthetjük szem elől, hogy úgy a politikában, valamint gazdasági téren csakis saját erőfeszítéseinkre támaszkodhatunk. *Önbizalom, önkritika, önfeláldozás* — e három kellék az, amely jelszava kell, hogy legyen minden igaz cionistának.

1925 október 5 én. — 5686 Tisohri 18.

Chaim Weizmann.

Az osztrák monarchisták Németországhoz akarnek csatlakozni, de a zsidók nélkül

A zsidókat külföldieknek akarják tekinteni. Végleg leszámoltak az Osztrák-Magyar Monarchia visszaállításának gondolatával. Csernoch hercegprímás felhívja a keresztényeket, hogy egyszer már a kereszténységhez is csatlakozzanak

(Bécs, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt az a hír terjedt el az osztrák sajtóban, hogy az osztrák monarchista párt (Konservative Volkspartei), amely báró Schager Albin osztrálfőnök, a Habsburg-javak bécsi kezelőjének vezetése alatt áll, irányt változtatott és felvette programjába a zsidóellenes agitációt. A váratlan hír annál nagyobb feltűnést keltett, amennyiben a monarchista párt mindaddig nem árulta el, hogy bármilyen köze volna is az antiszemitizmushoz. A „Neues Wiener Journal”, amely tudvalevőleg a monarchisták lapja, maga is meglepődött ezen a párforduláson és egyik szerkesztője levélben kért felvilágosítást Schager Albinól, aki az illető újságírónak régi barátja. A báró a következő levéllel válaszolt:

„Egyenesen és világosan...”

„Schager-Eckert:au osztrálfőnök.
Wien I. Habsburgergasse 12.

Wien, 1925 október 17.

Igen tisztelt Doktor Ur!

Semmi okom nincs arra, hogy az igazságot elhallgassam ön előtt és világosan és egyenesen kérdésre épen olyan világosan és egyenesen közlöm, hogy pártom, tehát én is, csatlakoztunk a faji antiszemitizmushoz, mert az a meggyőződésünk, hogy becsületes antiszemitizmust kizárólag ezen az alapon lehet üzni, ami, a háborút követő események folytán, természetesen fog látszani minden tárgyilagosan gondolkodó zsidó előtt is. Az antiszemitizmusnak természetesen nincsen köze a monarchizmushoz, de, mint ön is tudja, nem beszéltem be magamnak azt, hogy én az összes monarchistáknak vezetője vagyok. A monarchistáknak az a szárnya azonban, amely irányításom alatt áll, lekötötte magát a faji politikához és ennek következtében az antiszemitizmushoz is, mert hiszen az antiszemitizmus az egészséges nacionalizmus egyik fegyvere.

Remélem, hogy nyílt válaszom semmiben nem fogja zavarni a közöttünk fennálló személyes viszonyt. Magától értetődik, készen vagyok arra, hogy önnek igen tisztelt doktor ur, szóbelileg is megmagyarázzam mind ezt és ezzel vagyok

készséges hive:

Schager s. k.”

A „Neues Wiener Journal” munkatársa másnap személyesen is felkereste a bárót, a kivel a következő rendkívül érdekes beszélgetést folytatta:

A Monarchia nem állhat vissza

Kérdés: Igaz-e az, hogy az osztrák monarchista párt eltért a dunai konföderáció gondo-

latától és a Németországhoz való csatlakozás hívéül szegődött?

Schager: Az osztrákok egy nagy része még ma is azt hiszi, hogy egy dunai konföderáció által feltámaszthatja a régi osztrák-magyar monarchiát és szentül meg van győződve arról, hogy ennek a monarchiának ismét Bécs lenne a székvárosa. Ez a feltevésük abból indul ki, hogy az összes utódállamok rendkívül gyenge lábbon állanak és valamennyiükben megvan az egyesülésre való törekvés. Mindkét feltevés téves. Az alig hétmilliót számláló osztrák népnek nincs meg az ereje ahhoz, hogy ezt az imperialista tervet keresztülvigye, de ezenkívül a csehek, magyarok, olaszok, lengyelek, horvátok, szerbek, szlovének és románok sem kívánják, hogy ismét Bécs vezetése alá kerüljenek. Nemzeti öntudatuk sokkal jobban kifejlődött az utóbbi években, semhogy a német irányításnak még a gondolatát is elfogadják. Egy dunai konföderáció, a mai hatalmi arányok mellett, egy szláv hegemoniahoz vezetne és sokkal inkább állana Prága és Belgrád, semmint Bécs uralma alatt. Ettől eltekintve pedig Prága és Belgrád semmiesetre nem tűrné, hogy Habsburg király kerüljön akár az osztrák, akár a magyar trónra. Az osztrák-német nép jövőjét kizárólag a többi német törzsekkel egy hatalmas birodalomban való egyesülésben tudom elképzelni. Egy olyan birodalomban, amelyben minden törzs megőrzi a maga karakterét. Ezért akarunk mi része lenni a nagynémet birodalomnak, éppen úgy, amiként a bajorok, poroszok és a szászok is részei, noha önálló dinasztiával rendelkeznek.

Zita álláspontja

Kérdés: Zita excsászárnő magáévá tette ezt a programot?

Schager: Zita excsászárnő nem foglalkozik politikával. Más volt ez akkor, amidőn még Károly császár élt, aki maga is aktív politikát űzött. Károly császár több ízben kijelentette nekem és más osztrák politikusoknak is, hogy beleegyezne Ausztriának Németországhoz való csatlakozásába, csupán azt kívánja, hogy ez ugyanolyan alapon történjék, mint ahogyan annak idejében Bajorország és Szászország csatlakozott a birodalomhoz. Kétségtelen, hogy Zita excsászárnő is teljes egészében magáévá teszi férje felfogását és ez annál természetesebb, amennyiben az excsászárnő gondoskodni kíván fia, Ottó sorsáról.

A zsidók: külföldiek

Kérdés: Mi az ön álláspontja a faji antiszemitizmusról?

Schager: Az osztrák monarchista párt a nemzeti királyság alapján áll és azt követeli, hogy a korona viselője is nemzeti álláspontra

NTEX

ENGLISH FINTEX

helyezkedjék. A királynak első kötelessége, hogy annak a népnél a fejlődését biztosítsa, amelynek koronáját viseli, anélkül természetesen, hogy a nemzeti kisebbségek jogait sértene. Ami azonban kivételesen a zsidókat illeti, őket külföldieknek kívánjuk tekinteni és csupán a külföldieknek járó jogokat adhatjuk meg nekik. Így például a jövőben a zsidók nem viselhetnének nálunk állami hivatalt, nem teljesíthetnek katonai szolgálatot, a főiskolákra pedig, amelyeknek kizárólag keresztény tanárai lehetnének, csakis a numerusz klauzusz keretében iratkozhatnak be.

Eddig a beszélgetés. A „Neues Wiener Journal“, amely a monarchisták legtekintélyesebb organuma, éles kritika alá veszi Schager báró kijelentéseit és szemére hányja az osztályfőnöknek, hogy azzal az Ekhardttal és azzal a Gömbössel szövetezik, akik a husvét puccsnál Károly királyra lövettek. Végül leszögezi a lap, hogy báró Schager meggondolatlan kijelentései súlyosan kompromittálták az osztrák monarchista mozgalmat.

Csernoch az antiszemitizmus ellen

Budapest, október 22. A „Reggel“ jelenti, hogy Csernoch János hercegprímás egy bankett alkalmával élesen állást foglalt az egyik ott jelenlévő antiszemita szónok ellen. Ez a szónok Havas Rudolf udvari tanácsos volt, aki valamikor a radikális-liberálisokhoz tartozott, az utóbbi években azonban átment az antiszemita táborába. Havas a banketten kijelentette, eljött az ideje annak, hogy a zsidók ellen összefogjanak, mert a zsidóság Európa ellen lázad. Csernoch hercegprímás azonnal szót kért és Havas szavaira a következőket mondotta:

— Kifejezetten hangsúlyozom, hogy semmi szükség nincsen egy zsidóellenes frontra, mert ez a veszély nem olyan nagy, mint amilyennek beállítják. Sokkal fontosabbnak tartom, hogy egyszer már a kereszténységhez is lecsatlakozunk és ápoljuk a keresztény gondolatot, amely az emberszeretben összpontosul.

Lakásépítő akció készül Kolozsváron

Egy bukaresti intézet érdekes terve (Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A háború után meggyarapodott lakossága Kolozsvárnak egyik legégetőbb társadalmi problémája: a lakáskérdés. Megoldására számtalan kísérlet történt és rengeteg akció indult meg magánosok, a város, az állam, sőt a külföldi tüke részéről is. A gazdasági és jogviszonyok bizonytalansága, az anyagárak állandó emelkedése, a hitelviszonyok, a rekvirálások és egyéb fontos tényezők azonban komoly akadályokkal vágják el útját a különböző tervek megvalósulásának.

Ebben az évben mégis mintha megnyilvánult volna némi építkezési kedv. Különösen a város periferiáin tekintélyes számú új ház került tető alá. Ezzel azonban a lakáskérdést nem lehet radikálisan megoldani, mert a probléma nem is lakáskérdés ma már, mint inkább lakbérkérdés. A rekvirálások részbeni megszüntetése óta

lehet már lakást kapni Kolozsváron, de csak súlyos feltételek mellett, 25—80 ezer lejes lelépések árán, vagy pedig úgy, hogy a havi 2500—5000 lejes házbéreket 1—3 évre egyösszegben lefizetik. Sokszor mindkét feltételt kombinálják össze a háztulajdonosok és a lakást kereső, ha számot vet a helyzettel, rájön, hogy a lelépésből és az előre fizetendő lakbérből majdnem saját házat tudna venni, vagy építeni. Lakása ugyanis rendszerint a kisembereknek nincs, akiknek tehát szerényebb igényeik is vannak és megelégednek egy kétszoba-konyhás családi házzal a város külső részein.

Sokan vannak, főleg tisztviselők — ezek Kolozsvár lakosságának jelentékeny hányadát teszik — és magánosok is, akik a kisajátítások idején házhelyet kaptak, de nem tudták még

beépíteni, mert nincs rá pénzük. Ezeket most az a veszedelem fenyegeti, hogy a földreformtörvény értelmében emiatt elveszik tőlük a a telket. Pénzt ugyanis lehetetlen szerezniök, mert a bankok még tökeerős cégeknek is csak súlyos feltételek mellett és a legkritikább esetben folyósítanak kisebb hiteleket.

Az építeni akaróknak megfelelő támogatására a napokban akció fog megindulni. Bukarestből ugyanis ma ideérkezett az Asigurarea

Romaneasca biztosító társaság egyik delegátusa az akció bevezetésére. Ez az intézet Erdély nagyobb városaiban házépítő szövetkezeteket alakít az érdekeltekből és ezeket a szövetkezeteket az Asigurarea Romaneasca finanszírozza. Megalakult már ez a szövetkezet Nagyváradon, Aradon, Brassóban és Nagyszebenben, most pedig Kolozsváron akarja ebben a formában megoldani az immár hét év óta vajudó lakáskérdést.

Erdély zsidó közönségéhez!

Anghelescu közoktatásügyi miniszter legújabb rendelkezése értelmében azok a diákok, akiket az érettségi vizsgálatokon elbuktattak, vagy akik az érettségi vizsgálatokról vallási meggyőződésük miatt maradtak el, az egyetemekre rendkívüli hallgatókként sem vehetők fel és jövő év júniusáig nem jelentkezhetnek újabb érettségi vizsgálatra. A kolozsvári Tarbut-diákok, vallási és nemzeti önértékre hivatkozva, tudvalevőleg azért nem jelentkeztek a szeptemberi póterettségi vizsgálatra, mert az írásbeli vizsgálat napját a közoktatásügyi miniszter szombati napra tűzte ki, mely tudatos megsértése volt a vallásos zsidó meggyőződésnek. A vizsgálatra való jelentkezést megtagadó, önértékes diákoknak nagyrésze teljesen vagyontalan, szegény szülők gyermeke, akiket Anghelescu legújabb rendelkezése a bizonytalanság karjaiba dobott.

Az erdélyi zsidóságnak haladéktalanul segítségére kell sietnie a diákoknak, akik a zsidó eszme és hit mártírjai. Segítségére kell sietnie és lehetővé kell számukra tenni azt, hogy tanulmányait valamilyen módon tovább folytathassák. Ezt pedig csakis anyagi támogatással lehet lehetővé tenni. Éppen ezért az Uj Kelet szerkesztősége az érettségit nem tett Tarbut-diákok részére ezennel gyűjtőakciót indít. Azzal a kéréssel fordulunk Erdély áldozatkész és önértékes zsidóságához, hogy a Tarbut-diákok tanulmányainak lehetővé tételéből tehetségéhez mérten vegye ki a részét. Az adományokat az Uj Kelet kiadóhivatala címére kérjük küldeni, amelyek vételét a kiadóhivatal hivatalosan nyugtázza.

Sürgős segítségre van szükség, mert a diákoknak még ebben a hónapban kell dönteniök jövő tanulmányi lehetőségeik felől.

Súlyos konfliktus Görögország és Bulgária között

A bolgár határon lelőttek két görög katonát. Az athéni kormány negyven-nyolc óra alatt elégtételt kér. Lemondott a görög külügyminiszter

(Athén, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A görög bolgár határon tegnap súlyos incidensek játszódtak le. A bolgár örök agyonlőttek egy görög grancsárt, később pedig lelőttek egy fehér zászlóval közeledő görög kapitányt. A görögök erre formális tüzelést kezdtek, amíg a bolgárok teljes erővel viszonoztak. A harc az egész szakaszon általánossá vált és reggeltől délig tartott. A harc eredményeképp végül a bolgárok megszálltak néhány magaslatot a görög területen. A Pangalos-kormány erre katonai vonatokban erősítéseket küldött a macedóniai határra és most az athéni lapok egy része nyílt hadüzenetet követel.

Az athéni kormány ma ultimátumot intézett a bolgár kormányhoz, amelyben gyors és teljes elégtételképpen a bűnösök példás megbüntetését és a meggyilkolt görög katonák családjaiknak

kárpótlását követeli. Ez utóbbi célra Görögország kétféle aranyfrank lefizetését követeli Bulgáriától 48 óra alatt. A görög kormány az ultimátumban kijelenti, hogy semmiféle magyarázatot az incidens ügyében nem fogad el, mert kétségtelenül megállapította, hogy a határsértést nem felelőtlen komitációnak, hanem a rendes bolgár hadsereg követte el. Az ultimátum ideje minden kérdésben negyvennyolc óra. Különösen nagyjelentőségű dolognak tartják Athénben, hogy a legnagyobb feszültség pillanatában Rentis görög külügyminiszter — állítólag belpolitikai okok miatt — lemondott. A szófiai sajtó azzal védekezik, hogy a lövöldözést a bolgárok kezdték. A konfliktus fejleményei elé diplomáciai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek.

Dr. Csekét nyolc hónapra ítélte a bíróság

A bíróság a büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Cseke Ernő dr. ügyében ma délután tizenegy órakor folytatták a tárgyalást. Kihallgattak három tanút, akik azonban az ügyre vonatkozólag jelentős vallomást nem tudtak tenni.

Macedonescu ügyész a tanúkihallgatások befejezése után egyórással beszédben ismertette a vádat és igyekezett bebizonyítani Csekének és társainak bűnösségét. Cseke viselkedését különösen az tetette gyanúsá, hogy a rendőrségen az írógépek származásáról nem akart semmitfele felvilágosítást adni. Ő nyilván tudta, hogy lopott holmit vásárolt. Orgazdának kell őt minősíteni s mint intelligens embert a törvény legnagyobb szigorával kell sújtani. Majd a többi vádlottal foglalkozott.

Dr. Giurgiu János védő sorra vette a vádlottakat és igyekezett kimutatni mindnyájuk ártatlanságát. Másfélóra hosszat tartó beszédét figyelemmel hallgatták.

Dr. Barta Miklós, Gampe István védője, dr. Comsa Cornél Erős Sándor és anyja védője, igyekezett védeni ártatlanságát kimutatni. Dr. German dr. Cseke védője orvosi szakvéleményekkel cáfolta meg azt a vádat, mintha védeni rendeléses életmódot folytatott volna.

Délután félkettőkor ért véget a tárgyalás. Bohatli elnök az ítéletkihirdetést föltre halasztotta el.

A törvényszék dr. Cseke Ernőt, Erős Sándort, Bálint Árpádot és Erős Albertnéét bűnösnek mondtatta ki orgazdaság, illetve betöréses lopásban való részvételükben s ezért őket nyolc-nyolc hónapi fogságra és háromévi hivatalvesztésre ítélte. Gampe Istvánt háromrendbeli betörés és lopásban, Asztalos Sándort pedig tizenhárom rendbeli betörés és lopásban mondtatta ki bűnösnek és ezért kettőjüket egyenként egy évi és hat hónapi fogságra és öt évi hivatalvesztésre ítélte. A büntetésből a vizsgálati fogságban eltöltött nyolc hónapot beszámították vette a törvényszék. Az ügyész súlyosbíttatásért, a vádló tak pedig, kivéve Asztalos Sándort, ki belenyugodott az ítéletbe, felebbezést jelentettek be. Dr. Csekét, aki kitöltötte büntetését, nem kísérték vissza a fogságra.

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár
 Szőnyeggyárak és kereskedők figyelmébe!
 Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem fonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.
 Nagybani festésnél árendemény!

tudósítóját
 első és legfő
 állapítása s
 elkövetése
 meg s mely
 bárdját ism
 regénybe i
 A bárdot c
 lépésnyire
 ben három
 kutatták, d
 első látásra
 volna. Ime
 miképen ke
 amikor a b
 hóban semu
 a nehéz bá
 letörte voln
 Mintha a l
 függesztetté
 második reg
 még titokza
 vizsgálat ee
 lehet a tan
 volt e tényl
 el arról a
 melyekre fe
 lések utján
 megoldotta

Termész
 semmi titok
 pitotta, hogy
 után lopták
 történt. Me
 valóban a
 nem dobták
 dal deszkáj
 aggták fe

Ezek a
 megmagyará
 nak tetszett.
 nem kutat
 dást teszi fe
 ehhez a bár
 a corpus de
 gyilkosságot
 akkor a töb
 fontos. Min
 igazolást ny
 dal követték

A bírósá
 s hozzá Mit
 Bizonyoságn
 hogy a bárd
 nem kerülhe
 az orvcsok s
 objektivitásá
 y, alóban ne
 llapitanak :
 gy kellett

Az obje
 ki hamis ta
 mára jönnek
 elmentünk a
 Tudományeg
 tusához, dr.

és csak a
 ckefeller d
 mára. Ter
 shoz ment
 mány felelet
 nytól és id
 nek minden
 összefüggésb
 sekkel és a
 kaptuk meg
 döntik azok
 marosvásárhe

Mittelmann József ártatlanságáért

Uj exhumálást kíván a védelem

Szakértői hipotézisek kártyavára. Volt-e vér Mittelmann bárdján. Pontos és precíz törvényszéki orvosi vizsgálat kell

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mittelmann József bűnösségének „legelső és legfontosabb” bizonyítéka a bisótság megállapítása szerint az a bárd, melyet a gyilkosság elkövetése után negyednapra a Hollós-tetőn találtak meg s melyben Mittelmann az első látásra is saját bárdját ismerte fel. A legfantasztikusabb detektív-regénybe illik ennek a bárdnak titokzatossága. A bárdot csak negyednapra találják meg alig pár lépésnyire attól a helytől, hol a hulla feküdt. Közben három napon át azt a területet többször átkutatták, de sehol semmit sem találtak, jóllehet első látásra meglátható volt, ha ugyan ott lett volna. Ime az első rejtély. A második rejtély, hogy miképpen kerülhetett a bárd egy vékonyka ágra, amikor a bárdot tartó fácska és az uttest között a hóban semmiféle nyomot nem találtak. Már pedig a behéz bárdot nem hajthatták, mert feltétlenül letörte volna az ágat, s nem akadt volna fel rajta. Mintha a levegőben vitték volna a bárdot és úgy függesztették volna fel a vékonyka ágra. Ez a második rejtély. A harmadik rejtélye a bárdnak még titokzatosabb: a bárdon a háromszori kémiai vizsgálat sem talált legkisebb véryomot sem, jóllehet a tanúk véresnek mondták a bárdot. Véres volt-e tényleg a bárd? S ha igen, miképpen tünt el arról a vér: megint olyan titokzatos kérdések, melyekre feleletet adni a bíróság csak következtetések útján próbált, anélkül azonban, hogy tényleg megoldotta volna a rejtélyek egész sorozatát.

A megmagyarázott rejtély

Természetesen a bárd története körül sincs semmi titokzatosság. Az utólagos vizsgálat megállapította, hogy a bárdot valóban csak harmadnap után lopták ki a Hollós-tetőre, hol a gyilkosság történt. Megállapítottuk azt is, hogy a bárd valóban a levegőben került a fára, azonban nem dobták, hanem egy szán, vagy szekér oldal deszkáját szépen ráfektették a hóra, s így aggatták fel a vékony ágacskára.

Ezek a megállapítások már régebbi keletűek, s megmagyarázzák, ami azelőtt megmagyarázhatatlannak tetszett. Ellenben a hideg jogászai gondolkodás nem kutat rejtélyek után, s egyszerűen azt a kérdést teszi fel: van-e közünk ebben a bűntényben ehhez a bárdhoz? Más szóval ez azt jelenti, hogy a corpus delictiként őrzött bárddal követték-e el a gyilkosságot? Mert ha nem a bárddal gyilkoltak, akkor a többi titokzatos kérdés valóban már nem fontos. Minden következtetés eszik tehát, ha beigazolást nyer az, hogy a gyilkosságot nem a bárdal követték el.

A bíróság ítélete ténynek veszi, hogy bárdal, s hozzá Mittelmann bárdjával történt a gyilkosság. Bizonyosságnak veszi, bár beigazolás nyert előtte, hogy a bárdot nem hajthatták, s így rendes uton nem kerülhetett a fára. Bizonyosságnak veszi pedig az orvosok szakértői megállapításai alapján, melyek objektívításában és tudományosságában a bíróság valóban nem kételkedhetett. Amit a szakértők megállapítanak: az szentírás volt a bíróság előtt, s így kellett ítélni.

Az objektív tudomány

Az objektív orvosi tudomány azonban olyan tanu, ki hamis tanúságot nem tehet, mert azonnal nyomára jönnek ennek. S mi sem tehetünk másképp: elmentünk az arra legilletékesebbhez, a Kolozsvári Tudományegyetem törvényszéki Intézetének adjunktusához, dr. Mihaila Chernbachhoz. A fiatal tudós csak a közelmúltban nyerte meg az amerikai Rockefeller-díjat, ami nagy kitüntetés egy tudós számára. Természetesen, a tudóshoz és csak a tudóshoz mentünk el s kérdéseinkre az objektív tudomány feleleteit kértük, melyek adott esetektől, helytől és időtől függetlenek. Bemutartuk a pernek minden perbeli vallomását, mely a legkisebb összefüggésben volt a Kohn Dávidon talált sérülésekkel és a gyilkosság feltehető eszközével. És így kaptuk meg a feleleteket, amelyek teljesen rombadöntik azokat a szakértői hipotéziseket, melyeket marosvásárhelyi két orvosszakértő állított fel. A

kolozsvári egyetem adjunktusa természetesen a tudós alaposával adta meg válaszait, és így tőle nem hipotéziseket kaptunk, hanem az orvosi tudomány megdönthetetlen igazságait.

Amikor a szakértők találgtak

Am vegyük elő az ítéleteket s nézzük, mik azok a szakértői hipotézisek, melyek alapján Mittelmann Józsefet elítélték, illetve, melyek elítéltetésének tulajdonképeni alapját szolgálták. A szakértő orvosok a következőket állapították meg:

1. A gyilkosságot hátulról a bűnjelként kezelt bárdal követte el Mittelmann.
2. Négy ütést mért a sértettre és pedig az első ütessel már megölte, de azután még három ütést mért a már halott emberre, hogy azt a látszatot keltse: többen voltak a gyilkosok.
3. Nem vérezte be magát, mert a fejen nincsenek artériák s így a vér nem fröccsenhetett ki.
4. A bíróság precízen megállapítja, hogy milyen sorrendben történtek az egyes sérülések.

Súlyos megállapítások ezek, melyek ha igazak, valóban rablógyilkos Mittelmann József; de nem igazak, illetve megállapításuk merőben önkényes és az objektív orvosi tudománnyal semmi kapcsolatot fenn nem tartó.

A fejsze metamorfózisa

De vegyük sorjában: A kolozsvári Tudományegyetem törvényszéki intézete állítja, hogy külső megtekintésre nem lehet megállapítani, hogy egy sérülés mely eszközzel történt. Még a bottal ejtett sérülés sem ejt igen sok esetben más külső sebet, mint ha vágószerszám okozta volna a sérülést. Ahhoz, hogy megállapítható legyen, milyen fajtájú eszközzel történt a sérülés, feltétlenül precíz boncolást kell megejteni. (Ez a Mittelmann bűntényében nem történt meg.) Így tehát époly kevésbé lehet megállapítani azt, hogy vágószerszámmal történt a gyilkosság, mint ahogy feltehető annak lehetősége is, hogy bottal okozták Kohn Dávid halálát. Ezért ragaszkodik a védelem az új exhumáláshoz.

Ha tehát már maga ez is kérdéses, mennyivel inkább problematikus az, hogy ha vágószerszámmal történt is a gyilkosság, milyen fajtájú volt ez a vágó szerszám. Az orvosi hulla-láttelelet például csak fejszéről szól. A fejszéből a tárgyaláson azután bárd lett, mintha a gyilkos eszköznek ez a felcserélése csak olyan egyszerű lenne.

Pontos törvényszéki orvosi vizsgálat kell!

Három vágószerszámot használnak ezen a vidéken: fejszét, baltát és bárdot. Mind a három lényegesen különbözik egymástól, mind a három másfajta sebet ejt. S Kernbach professzor megállapítja:

ahhoz, hogy további megállapítás történjen és pedig arra vonatkozólag, hogy mely vágószerszámmal követték el a sérülést, nem elegendő a sérülések külső kinézésének, hosszának s nem boncolás útján felvett mélységének leírása, de boncolás útján pontosan meg kell állapítani a csontos részek sérülését s csak ennek alapján állapíthatja meg az orvostudomány azt, hogy milyen fajta eszközzel történt a sérülés.

De menjünk tovább. Ha már megállapítást nyert volna, hogy a gyilkosság bárdal történt, még akkor is kérdéses, hogy melyik bárdal történt a gyilkosság. Az objektív orvosi tudomány ezt is meg tudja állapítani és pedig pont s beillesztés, mérés összehasonlítás útján. Csak ez az egy módja van annak, hogy tényleg megállapítást nyerjen, mely eszközzel követték el a gyilkosságot. Áll ez Mittelmann József bárdjára nézve is s a tudós professzor semmiféle olyan megállapítást nem talált, melyből még csak logikusan következtethető lenne, hogy a gyilkosságot bárdal és ezzel a bárdal követték el.

Épp ilyen naivul önkényes annak megállapítása is, hogy az ütések milyen sorrendben történtek. A klasszikus törvényszéki orvostan szerint az ütések éppen megfordított sorrendben érthetők az áldozatot, mint ahogy azt a törvényszéki orvosszakértők megállapították. Épp ilyen nevetséges az a megállapítás is, hogy a három utolsó ütés post mortem mérte a gyilkos az áldozatra. Ennek a megállapításnak semmiféle alapja nincs.

Be kell ismernünk, valóban nem kellett volna a kolozsvári tudományegyetem szakértőihöz fordulni annak megállapítása végett, hogy a két orvosszakértő, mondjuk tévedett akkor, mikor azt állította, hogy a fejen nincsenek bő artériák, és így nem kellett Mittelmann ruháját bevérezze, mert hiszen vér ki nem fröccsent. A tény ezzel szemben az, hogy a sérülések bő véreket vágta át és feltétlenül be kellett fröccsenjen vérral a tettes ruhája.

A törvényszéki orvosszakértő többi megállapítása is hasonlóan ellenkezik az objektív orvosi tudománnyal. Teljesen önkényes annak megállapítása például, hogy mind a négy ütés egyazon kéztől ered. Kernbach professzor megállapítja különben azt is, hogy az orvosszakértői vélemény tele van a legkirívóbb ellentmondásokkal és ahhoz, hogy az objektív orvosi tudomány megállapításokat tehessen, bizony boncolásra lett volna szükség, mit elmulasztani súlyos következményekkel járó nemtörődés volt.

Hóval le is lehetett törölni

A bíróság ténynek vette a két vásárhelyi orvosszakértő megállapítását. De teltette magát és pedig szinte egy kézlegyintéssel, a törvényszéki orvostani intézet egyik korábbi megállapításán, amely szerint a bárdon nem találtak véryomokat. A bíróság egyszerűen elintéztetnek vette a kérdést, mert hiszen „Mittelmann József a bárdot hóval le is moshatta, vagy pedig az eső mosta le, különben is kézzel-kézre járt, a csendőrőrmester becsomagolta és ezáltal a vér lekophatott róla.” Mindenesetre a tudományos megállapítással szemben kisé különös a hipotéziseknek ez az önkényes sora, legalább is meg kellett volna kérdezni még egyszer a törvényszéki orvostani intézetet, hogy vajjon hóval lemoshatta-e Mittelmann, eső elvihette a véryomot. Kézből-kézbe való járással lekophatott-e volna róla?

„Mittelmann ártatlan”

A bíróság helyett mi tettük fel ezt a kérdést. És precíz választ kaptunk. Lehetséges elképzelni, hogy Mittelmann hóval letörli a bárdot, de úgy nem törölhetette le, hogy a bárd nyele és az acélrészek közé beszívargott vércseppeknek a nyomát a legszorosabb kémiai vizsgálattal se lehessen megállapítani. A bárd feltétlenül vérral borított volt s a farészeken feltétlenül maradnia kellett véryomoknak. Elképzelhető az is, hogy az eső a bárd lapját lemosta, de akkor lecsepeg a vér, vagy a véres esőcsepp a hóba, már pedig ilyen nyomot épúgy nem találtak, mint ahogy nem találtak meg azt a véres havat sem, mellyel Mittelmann lemosta volna a vért. De ha az eső le is mosta a vércseppeket, akkor se tudja kimosni a fa és a vas közé beszívargott vércseppeket. Teljesen lehetetlen az a feltevés, hogy a vér később került le és pedig kézzel-kézre való adás és pakolás útján. Egy kémiai vizsgálat minden körülmények között megállapítja, hogy véres volt-e a bárd, vagy sem.

Már pedig a kolozsvári törvényszéki orvostani intézetben teljesen szétszedték a bárdot, s háromszor is megismételték a kémiai vizsgálatot, melynek azonos eredménye az volt, hogy a bárdon és a fán a legminimálisabb véryomot sem találtak, tehát a bárd nem volt véres! Tehát nem Mittelmann bárdjával gyilkoltak.

Ime az objektív orvosi tudomány is így áll tanúnak Mittelmann mellé és vitathatatlan magasságáról így kiáltja oda a bírónak: Tévedés történt, Mittelmann ártatlan. Székely Béla

Prima tűzifát

veggononként, önként vagy privta, kereskedőknek és fogyasztóknak legutányosabban hszhoz szllit: Staruinta Romaneasca S. A. faosztalya Cluj. Piat. Uniri 20. 229. Telefon 804.

TUNGSRAM A legjobb villanyháló! Mindenőt kapható!

A színészet alkonya

Egész Európában, de főleg Magyarországon súlyos válságon megy át a színészet. Kiváló, nagynevű színészek maradtak állás nélkül, vagy szerződtek le olyan gázsikért, amelyek még pusztán megélhetésüket sem biztosítják. Sokan ezt a szomorú válságot kizárólag a gazdasági élet leromlásával igyekeznek megmagyarázni. Kétségkívül nagy része van a színházak anyagi leromlásában a gazdasági krízisnek is, azonban ezen a krízisen kívül számos más olyan ok forog fenn, mely a színházak válságát s ezzel kapcsolatban a színészi pálya labilitását, egy csomó egzisztencia csődjét eredményezte.

Az első és legfőbb oka ennek a csődnek az, hogy a színházi irodalom lehangolódott, a régi dráma és vígjáték — úgy tartalmi, mint stílusi tekintetben — kiöregedett, kiéleződött, megszűnt kollektív jelentőségű lenni. A polgári világnézet dekadenciája elérte azt a fokot, amelyenél már ennek a dekadenciának drámája sem érdekes. A vajdud Európa roppant problémái — melyek ma egész tömegek és országok életét határozzák meg, — még nem törtek fel a művészek, legfőképpen pedig a közönség tudatáig. Azok az igazságok, érzések és gondolatok, melyek a tudományos és főleg társadalmi tudományok révén ma egész osztályokat mozgatnak meg: a színházi irodalom termékeiben nem hallatják hangjukat. A ma drámája már nem ráz meg sem tömegeket, sem egyéneket, mert nem ad hangot azoknak a szenvedéseknek, azoknak a törekvéseknek, melyek egész életünket irányítják, meghatározzák. A házasságtörő drámák banális fordulatai és variációi senkit sem érdekelnek ma már komolyan, mert hiszen a házasságtörés problémájánál sokkal nagyobb kérdés: maga a polgári házasság, a polgári házasság morális és gazdasági vonatkozásai állanak az érdeklődés fókuszában. Az individualizmus alkonyával természetesen a vált aktuálissá az individualista drámák jogosultságának kérdése. Ma, a kollektív népi és társadalmi megmozdulások idején igazán nem lehet drámai konfliktussá emelni egyes család ügyét. Ma a család, az állam az egész élet mozgása, iránya, leromlása és felépülése gazdasági tényezőktől van befolyásolva, ma az egyén, még az egyéniség is, olyan kis perszemmé zsugorodott össze az élet egyetemességével szemben, hogy jelentőségük ugyszólván semmivé omlott össze.

S mégis: a drámairodalomban nem halljuk hangját ennek a kollektív ténynek. A modern vígjáték és a modern dráma — eltekintve bizonyos kísérletektől, melyek inkább stílusbeli, mint lényegbeli forradalmat hoztak, — még mindig a régi sablonokat variálja, frissíti, színezi. Egész világok konfliktusa zajlik le szemünk előtt és a drámairodalom, — mely pedig az élet lüktetését volna hivatva ábrázolni előttünk — nem vesz tudomást erről a gigászi erjedésről, inkább elhallgatja azokat és lehetőleg hazugságokat talál fel előkelő csomagolásban, hazugságokat, melyek az érteket csiklandják meg, s a bomlásra, a romlásra diszító fátylakat teritnek.

A tömeg tehát — nemcsak gazdasági nyomora miatt, — hanem főleg azért, mert a színház nem ad feleletet az ő kétségeire, távol marad a színházaktól. Merőben szórakozási igényeit sokkal olcsóbban és sokkal jobban a mozi szolgálja ki, vagy a tingli-tangli, mely pár órán át elbódítja szenvedéseinek tudatát, kielégíti látványosságai hajlamait. A színház tehát nem kollektív kulturerő, nem az életábrázolás művészetének terepuma többé, hanem a gazdagok szórakozási és kedvtelési igényeinek kiszolgálója lett; narkotikum, mint a kokain és a morfin, melyekre legelőször és leginkább azok a semmittevők szoknak rá, akik számára az élet elsőrendű szükségleteinek kielégítése már nem probléma. Ezek az elemek a mai drámában és vígjátékban olcsó szellemességek szórakoztató görögütözés keresik és találják meg, azt a nyugodt élvezetet, mely elősegíti a túltáplálkozás révén megnehezített emésztést, megóv a gondolatától, a kérdésektől, a lelkiismereti furdálásoktól.

Valóban: minden idők között a legdrámaibb időket éljük s mégis — ennek a kornak még nem született meg sem az isteni értelemben vett drámaíró-zsenije (Hauptmann már a múlté) sem pedig a zsenit megértő közönsége. Lehet, hogy azért nem, mert a gigászi színjáték még

igen közel játszódik le előttünk irányvonalát, mozgató erőit nem tudja felismerni szemünk. Lehet azonban, hogy azért, mert a mult dekadenciája mégsem érkezett el tetőfokára s a francia forradalommal életre hívott új társadalmi rend még nem emésztette fel minden erőtartalmát. Ezért késik az új dráma s ezért jutott válságba a háboru utáni idők színésze. Ez a válság, ez az alkony is egyik szerves része

Rövid válasz egy fiktív nyilatkozatra

A „Keleti Ujság“ című kolozsvári lap néhány nap óta Giszkalay Jánosnak az Uj Kelet-től történt kiválása kapcsán a tényekkel homlokegyenest ellenkező, tendenciózus tudósításokat közöl. Az Uj Kelet szerkesztősége nem óhajt ezzel az ügygel a nyilvánosság előtt foglalkozni mindaddig, míg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága, amely hajlandóan nyilatkozott a kérdést megvizsgálni, állást nem foglalt e kérdésben.

A „Keleti Ujság“ mai számában nem átalotta ebben az ügyben dr. Fischer Józseftől, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnökétől, egy nyilatkozatot közölni. Dr. Fischer József erre vonatkozólag a következő levelet intézte az Uj Kelet szerkesztőségéhez:

Mussolini a szovjet szolgálatába állott?

A „Vossische Zeitung“ főszerkesztőjének szenzációs leplelezései

(Berlin, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Vossische Zeitung“ mai száma a lap főszerkesztőjének, Georg Bergard-nak tollából feltűnő cikk jelent meg, amely valószínűleg heves visszhangot fog kelteni az európai sajtóban. A „Vossische Zeitung“ főszerkesztője sorozatos dokumentumokra hivatkozva, nem kevesebbel vádolja Mussolinit, az olasz fascista diktátort, mint azzal, hogy

a moszkvai harmadik internacionálé zsoldjába szegődött

A cikk szerint az olasz delegáció — Mussolini miniszterelnök rendeletére, aki kompromittálni akarta a locarno tanácskozásokat — a jegyzőkönyv teljes szövegét közölte az olasz sajtóval. Csak Chamberlain tapintatos, de mégis energikus intervenciójának volt köszönhető, hogy az olasz lapok lemondottak a jegyzőkönyv szövegről közléséről és megelégedtek azzal, hogy töredékeket közöljenek az olasz delegáció által rendelkezésükre bocsátott anyagból.

Temesvár prefektusa megfenyegeti a kisebbségeket, ha nem szavaznak a liberálisokra

A bánsági svábok paktumot kötöttek a nemzeti párttal. Megindultak a felebbesések a községi választólisták ellen

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári községi választólisták kifüggesztése körül támadt kavargás elült és a polgárság komolyan nekilátott, hogy a rendelkezésére álló rövid idő alatt feltétlenül biztosítsa törvényadta jogát, amelynek alapján részt akar venni saját sorsának intézésében. A városközség 19. és 31. számú helyiségében mozgalmas élet volt egész nap. Magánosok és különböző politikai, kulturális és gazdasági testületek megbízottai reggeltől estig bujják a kifüggesztett névjegyzékeket, kiírják, hogy ki van bennük és ellenőrzik, hogy ki maradt ki. Ma már beadták az első petíciókat is a városi járásbírósnál. Mindez azt bizonyítja, hogy a polgárság igenis érett és igényt tart a régóta nem élvezett autonómiára. A zsidó Jogvédő Iroda is hangsúlyozottan felszólítja Kolozsvár zsidó polgárait, hogy a hátralévő pár nap alatt okvetlenül biztosítsák választójogukat.

Persze, az ellenőrzés során nagyon sok sérelem derült ki, ami fokozottabb tevékenységre készteti a különböző jogvédelmi irodákat. Ez természetesen nem vonatkozik csupán Kolozsvárra, mert sérelem történt bőven Erdély más városaiban is. Temesváron például a közzétett listákban mindössze 15.000 községi választójogosult szerepel, jóllehet az állampolgársági listában mintegy 20.000-en vannak felvéve. Egy újságíró kérdést intézett Georgevicu polgármesterhez, aki a következőket mondotta:

— Valóban 5000-rel kevesebben vannak a községi választói névjegyzéken, ezek azonban különböző okok miatt maradtak ki. Mintegy kétezeren még nincsenek véglegesen az állampolgársági listán. A többi felebbesés alatt áll

annak a rettenő drámának, mely szemeink előtt lejátszódik s melyet eddig csak egyes regényírók, főleg pedig lírikusok vettek észre, daloltak meg, mint Barbusse, Romain Rolland, Dehmel, Iván Goll stb. stb.

A színészet alkonya — korunk alkonya s csak egy új hajnal derengésével érheti meg szellemi és anyagi reneszánszát.

Salamon László

A „Keleti Ujság“-ban ma nevemben megjelent nyilatkozatra vonatkozólag kijelentem, hogy én „Keleti Ujság“-nak ebben az ügyben semmiféle nyilatkozatot nem adtam. A „Keleti Ujság“ egyik szerkesztője, dr. Darvas Simon ur, mint Giszkalay János barátja felkeresett ugyan és igyekezett engem a kérdésben informálni, azonban én éppen arra való tekintettel, hogy a már ismert okokból az ügy a Szövetség Kisintézőbizottsága elé kerül, tartózkodtam minden állásfoglalástól, amely e kérdésben prejudikálhatna.

D. Fischer József

az E. Sz. N. Sz. elnöke

A Szövetség Kisintézőbizottságának ülése után alkalmunk lesz olvasóinkat megfelelő objektivitással tájékoztatni.

Bergard főszerkesztő azt erősíti, hogy Mussolinin az indiszkréciónak elkövetésében kifejezetten az a szándék vezette, hogy

Csicserinnek, akinek érdekében állott a locarno konferencia meghiusulása, szolgálatot tegyen.

Bergard cikkében felemlíti, hogy Rikov olaszországi tartózkodásának idejében a „Humanité“ római tudósítója előtt kijelentette, hogy Mussolini a szovjet barátja lett és azon iparkodik, hogy a két ország között a jó viszonyt megteremtse.

Cikkének végén a „Vossische Zeitung“ főszerkesztője azt igyekszik bizonyítani, hogy Mussolininak ez a frontválttatása annak köszönhető, hogy

s szovjetkormány az olasz kapitalistáknak, de főleg személyesen Mussolininak nagy koncessziókat adott.

A „Vossische Zeitung“ leplelezései a német sajtóban máris óriási visszhangot keltett.

Temesváron eddig mintegy 1600-an felebbesték meg a névjegyzékből való kimaradásukat. A járásbírósnál már meg is kezdették ügyük elintézését. Aki állampolgársági igazolványt és temesvári személyazonossági igazolványt tud felmutatni, azt minden további nélkül felveszik a névjegyzékbe.

A kimaradtak nagyobb része sváb, akik mintegy 2500-an vannak. Magyarok közül 1800, románok közül pedig 300-an, zsidók pedig 400-an maradtak ki a listából.

Ezzel kapcsolatban a Rapid munkatársa felkereste a bánsági svábok egyik vezető emberét, Muth Gáspár bankigazgatót, aki a következő nyilatkozatot tette:

— Nekünk nincs mit titkolnunk. Nyíltan a nemzeti párt mellé állunk a választásoknál, mint ahogyan a mezőgazdasági választásoknál tettük, mert szabad-e nekünk kisebbségeknek meghosszabbítani a liberális uralom életét?

Temesvármegye ujonnan kinevezett prefektusa, Oprea János bankigazgató, a liberális párt temesvári németnyelvű szócsövében foglalkozik a községi választásokkal. Mindenekelőtt reményét fejezi ki, hogy a községi választásokat politikamentesen sikerül levezetni. Reméli továbbá, hogy a kisebbségek tudni fogják kötelességüket és azok mellé fognak állani, akik mindig a megértés politikáját hirdették. Ha azonban ebben a feltevésben csalatkozni fog és a kisebbségek nem fogják ezt az utat választani, le fogja vonni a konzekvenciákat. A prefektus nyilatkozatának befejező része, melyben ugyszólván fenyegetőzik, Temesváron nagy meglepetést keltett.

Az Uj Kelet
súlyos
Felelős szerkesztő
Előfizetési
240
Az Uj Kelet
meg

— A
fog a ro
Bukarestb
a népligák
sebbsége
déseket fo
niát Catar
gátusok fo
részletes e
teni, amé
illetve me

— A
tul a Kol
fizetésük
kongresszus
Gyógyszeré
gadott alap
lépés napját
illető gyógy
seiket, hat
Pénztártól,
arányában t
tagokat és
utálja a Ny
skála leguto
folyósítja to
vettek az eg
dr. Orient e
ságok képv
orvos és má
Dezsőt és G
vözlő távira
egészségügy
bankettet re

— Zin
Bukarestb
szerint Zin
vonnult viss
lapok szeri
megbukott

— Fel
lozsvári z
felkéri az
diákokat,
holnap est
helyiségébe

— Bef

részére
sorsu özv.
tott gyűjtés
ményezte: I
Taurani 10
Dezső szat
Stern Tes
Fülöp Con
tése 4.130,
Deutsch E
Izidor Sz
Timisoara
Blum Zsig
Farkas br
200, Baum
nyekből 60,
Gyűjtés
végösszegét
Aronné kez

— Eg
zuhant. B
ból jelentő
repülőgépe
sát a moto
levő négy
gerből kien

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 800 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

Péntek
 5686.
 Marchesvan 5.
 1925. október 23.

— A népligák szövetsége foglalkozni fog a romániai kisebbségek panaszaiival. Bukarestből jelentik: Október 27-én ülést tart a népligák szövetsége, amelyen a romániai kisebbségeket érdeklő összes panaszokat és kérdéseket fogják megbeszélni. Az ülésen Romániát Catargi asszony, Djuvara és Serbescu delegátusok fogják képviselni. A román bizottság egy részletes emlékiratot fog az ülésen beterjesztetni, amelyben pontról pontra megválaszolja, illetve megvilágítja a panaszokat és kérdéseket.

— A gyógyszerészalkalmazottak ezennel a Kolozsvári Központi Pénztártól kapják fizetésüket. A napokban tartotta meg harmadik kongresszusát az Erdély és Bánáti Alkalmazott Gyógyszerészek Szövetsége. A letárgyalt és elfogadott alapszabályok lényege az, hogy az életbelépés napjától a gyógyszerész-alkalmazottak nem az illető gyógyszerártulajdonosától veszik fel fizetésüket, hanem a kolozsvári központban működő Pénztártól, amely a pályán töltött működési idő arányában tíz osztályba sorozza a fizetést élvező tagokat és a harmincadik szolgálati év után átutalja a Nyugdíjintézet keretébe, amely a fizetési skála legutolsó, tehát legmagasabb honoráriumát folyósítja tovább. Az ünnepélyes megnyitón résztvettek az egyetem részéről dr. Gh. P. Pamfil és dr. Orient egyetemi tanárok, az egészségügyi hatóságok képviselőitől dr. Fodor Sándor tiszti főorvos és mások. A kongresszus elnökeivé Vértés Dezsőt és Goina Théodort választották meg. Üdvözlő táviratokat küldtek Öfelségének és Saveanu egészségügyi miniszternek, este pedig jól sikerült bankettet rendeztek a Központi éttermében.

— Zinovjev a Kaukázusba ment üdülni. Bukarestből jelentik: Rigából érkezett jelentés szerint Zinovjev betegsége miatt a Kaukázusba vonult vissza s helyét Trotskij foglalta el. A lapok szerint ezzel Zinovjev politikája teljesen megbukottnak tekinthető.

— Felkérés az érettségien elbukott kolozsvári zsidó diákokhoz. A szerkesztőség felkéri az érettségien elbukott kolozsvári zsidó diákokat, hogy megbeszélés céljából ma vagy holnap este 6-7 óra között a szerkesztőség helyiségében megjelenni szíveskedjenek.

— Befejeződött a Geller Áron család díj részére rendezett gyűjtés. A szerencsétlen sorsu özv. Geller Áronné és családja részére indított gyűjtés újabbán a következő összegeket eredményezte: Roth Vilmos Lupeni 100, Bernát Mendel Taureni 100, Bernát Mészáros Taureni 100, Berkovits Dezső szatmári gyűjtése 710, Singer Emil Dej 120, Stern Testvérek Szilágyosmlyó 400, Werner J. Fülöp Conop 100, Ábrahám Józsefné Hateg gyűjtése 4.130, Leichter Jakab lipovai gyűjtése 800, Deutsch Ferenc resicai gyűjtése 1.110, Jeremiás Izidor Székelyudvarhely 100, Salamon Gross Timisoara 100, Pauncz Bertalané Temesvár 100, Blum Zsigmond nagyváradai átutalása 290, Fischer Farkas brádi gyűjtése 820, dr. Simon Freireich 200, Baum Frida gyűjtése 150, apróbb küldeményekből 60, összesen 9.490. Eddig befolyt: 10.525.— Gyűjtés eredménye: Lei 20015.— A gyűjtés végösszegét az Uj Kelet kiadóhivatala özv. Geller Áronné kezéihez juttatta el.

— Egy angol repülőgép a tengerbe zuhant. Bukarestből jelentik: Konstantinápolyból jelentik, hogy a Holm-pontnál egy angol repülőgép a tengerbe zuhant. A gép lezuhanását a motor kigyuladása okozta. A repülőgépen levő négy utas szénén égett. A gépet a tengerből kiemelték.

Az érettségien elbukott diákokat felveszik rendkívüli hallgatóknak az egyetemre

(Bucuresti-Bukarest, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az érettségien elbukott diákok többiben fordultak a közoktatásügyi miniszterhez, engedje meg nekik, hogy rendkívüli hallgatóként beiratkozhassanak az egyetemre és amennyiben júniusban a vizsgát sikerrel letennék, akkor számítsák be nekik az évet. A miniszter ezt a kérést visszautasította. Ma foglalkozott ezzel a kéréssel a bukaresti egyetem tanácsa, amely a miniszter intenciói ellenére teljesíthetőnek találta a kérést és megengedte az érettségien elbukottnak, hogy rendkívüli hallgatóként beiratkozzanak az egyetemre.

A Rothschild-csoport százmillió dollár kölcsönt folyósít Lengyelországnak

A zsidóság szerepe a lengyel konszolidációban

(Lemberg, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma a lengyel kormány hosszas tárgyalások után aláírt egy szerződést, melyet a Rothschild-csoporttal kötött. E szerződés lényege, hogy

a Rothschild-koncern százmillió dollár hitelt folyósít a lengyel államnak, amelyre fedezetül a lengyel köztársaság szeszmonopóliuma szolgál.

A tekintélyes összeg az ország újjáépítési céljait fogja szolgálni, különösen a lengyel vasutak rendbehozását.

A kölcsönről a lengyel kormány hivatalos közleményt adott ki, melyben hangsúlyozza, hogy a kölcsön kamatait és részlettörlesztéseit az állam szeszmonopóliuma teljesen fedezi és biztosítja. Ebben az esetben nem a monopólium bérbeadásáról van szó, de a hitelező csoport kívánságára a Rothschild bankok néhány képviselője a spiritusz kartell igazgatóságában helyet foglalnak, ellenőrzik az ország szesztermelését és rendelkeznek a fogyasztásból befolyó összegek ama része fölött, amelyet a kölcsön törlesztésére és kamata fejében kihatároznak a jövedelmekből. A tranzakcióban résztvesznek: a bécsi és párisi, valamint az angol Rothschild-

— Frunze szovjet-tábornokot megoperálták. Moszkvából jelentik: Frunze tábornokot megoperálták. Az operáció, mely vérmérgezés miatt vált szükségessé, sikerült.

— Előléptetés a kolozsvári rendőrségnél. A kolozsvári rendőrség egyik detektívjét Cotz Jonelt a mai napon a belügyminisztérium subkomissárnak nevezték ki.

— Lemondott a görög külügyminiszter. Bukarestből jelentik: Belgrádon keresztül érkezett jelentés szerint Rentisz görög külügyminiszter lemondott Pangalos tábornokkal keletkezett konfliktusa miatt.

— Eljegyzés. Mindszent Lea (Oradea-Mare) és Braun Ignác (Margitta) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— A washingtoni interparlamentáris konferencián tüntettek a bolgár delegáció ellen. Bukarestből jelentik: Szófiába érkezett jelentés szerint a washingtoni interparlamentáris konferencián tegnap az amerikai munkások delegátusai tüntetést rendeztek a bolgár delegáció ellen. Délután visszonzásul az olasz, román, bulgár és jugoszláv delegátusok tüntető felvonulást rendeztek, utközben azonban a Pensilvania-szálloda előtt szembetalálkoztak a munkásokkal, akik ellátták utjukat. Formális verekedés keletkezett közöttük. A munkások záporjással és rothadt almával dobták meg a tüntetőket. Molop professzor bolgár delegátus súlyos sérüléseket szenvedett. Pelle, Románia delegátusa, aki szintén résztvett a tüntetésben, megfutott.

— Halálozás. Dr. Kupferstich Armin szepsiszentgyörgyi ügyvéd, a háromszékvármegyei zsidó hitközségek örökös tiszteletbeli elnöke, 48 éves korában meghalt. E hó 20 án temették a szepsiszentgyörgyi zsidó templomból a város és megye óriási részvéte mellett. — Tegnap délelőtt Kolozsváron hirtelen meghalt Legmann Mendel, közismert termény-nagykereskedő. Temetés ma ment végbe óriási részvét mellett.

— Megkezdik a magyar pengők és garasok kiverését. Budapestről jelentik: A budapesti 8 Órai Ujság beavatott köréből jelenti, hogy az új magyar pénz kisebb egységeinek kiverését megkezdtek. Az egypengős ezüstpengőnek, amelyből egyelőre ötmillió pengő összeget vernek ki, sulya öt gramm lesz. Nem neme; fémből harmincmillió pengő összegben vernek ki egy- és kétgarasosokat. Az utóbbiakat nikkel- és réztötvözetből

csoportok.

Lengyelország konszolidációjában fontos lépést jelent ez a tranzakció. Tudjuk, hogy milyen politikai előzményei voltak a hiteladásnak. A zsidóság, mint népi kisebbségnek a parlamentben és parlamenten kívüli fellépése nyomán a kormánynak az a terve, hogy a zsidók kezéből kiragadjon az italmérési engedélyeket, nem vezetett eredményre. A zsidóság pedig mihelyt ezeket az ügyeket a lengyel kormány rendezte és biztosítékát látták annak, hogy sokezer zsidó egzisztenciát nem fenyeget többé az elpusztítás veszedelme, tekintélyes zsidó közéleti és pénzemberek, hogy megmutassák Lengyelország iránt érzett hűségüket, minden összeköttetésüket felhasználva siettek a kormány hitelkeresési akciójában résztvenni.

Felszólították az amerikai zsidó tőkések, majd a Rothschild-csoportot, hogy Lengyelország konszolidációját tegyék hosszú lejáratu és kedvező visszafizetési feltételekkel lehetővé

Ennek az intervenciónak sokkal több eredménye volt, mint a lengyel pénzügyminiszter többrendbeli külföldi utjának.

— állítják elé. Ötgarasost az eddigi tervvel ellentétben nem vernek. A forgalomba hozott vert váltópénz összege egyelőre nyolcvanmillió pengő lesz. A váltópénz elaprózása ezután lehetővé fogja tenni, hogy a legkisebb összegeket is akadálytalanul és kikerekítés nélkül kifizethessék. A magyar pénzügyi helyzetének javulására mutat, hogy a Magyar Nemzeti Bank a váltólezárolási kamatlatbat ma kilenc százalékról hétre szállította le. Londoni táviratok szerint a magyar kölcsönpapírok is elérték már az angol pénzügyi piacra a „pari“ (teljes értékű) jegyzést.

* Dr. Weinberger Orthopaed-Intézete Str. Iuliu Maniu 26. (Szentegyház-utca). Zander, Diathermia, Quarzfény és Villanykezelés. Csonttörések és izületi gyulladások utáni izületi merevségek, gerincoszlop- és végtagelferdülések, bénulások, rheumatikus megbetegedések (ischias, izületi és izomrheuma), csont és izületi tuberkulózis, angolkóros gyermekek gyógykezelése. Művégtagok, orthopaed korsettek készítése.

* Értesítem t. vevőimet, hogy kóser mézszármékemet valamint szalámigyár lerakatomat áthelyeztem a Malom-utcai új városi épületbe, (a főposta mellett). További szives pártfogást kér Winkler Mór.

— Rabló cigányok. A tegnap délután két, cigányokkal megrakott szekér hajtott be Szász-lona községbe. A cigányoknak ugylátszik tudomásukra jutott, hogy Jákob József gazda nincs odahaza, mert egyenesen a portájára elé hajtottak. Behatoltak a házba, ahol csak a gazda felesége volt odahaza. Borzalmas fenyegetésekkel rábírták, hogy az otthon lévő tizenegyezer lejt kivevő készpénzt nekik átadja. Miután a pénzt megkapták, oly gyorsan, mint jöttek, elhajtottak. Nemsokára a hazatérő férj rémülten vette észre, hogy felesége eszméletlen állapotban fekszik a konyha padozatján. Az összesereglegő szomszédok nyomravezetése alapján, a csendőrség széleskörű nyomozást indított meg. Kiderült, hogy a cigányok Kolozsvár felé vetették utjukat. A csendőrség betelefonált a kolozsvári rendőrségre, hogy tartóztassa le a cigánykaravánt. A rendőrség ma reggel két gyanús külsejű cigányasszonyt tartóztatott le, akiknek vallomása alapján le is tartóztatta a karaván két másik tagját is. A nyomozás nagy eréllyel folyik tovább.

* Brassóban hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintézik az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.
 * Orvosok székrekedésnél Purgot rendelnek. 4

KÖZGAZDASÁG

Amerikai kölcsönt kap Románia?

Bucuresti-Bukarest, október 22. A liberális kormány, mint ismeretes, évek óta kísérletezik egy nagyobb külföldi kölcsön megszervezésével. Ez a kísérlet az azonban eddig még egyetlenegyszer sem vezetett eredményre. Legutóbb Nicolae Stefanescu, a Banca Romaneasca vezérigazgatója utazott Párisba, ahol az amerikai Berthon-céggel folytatott kölcsöntárgyalásokat. Stefanescu ma táviratot küldött a kormányhoz, melyben bejelenti, hogy a tárgyalások eredménytelennel zárultak és egy nagyobb kölcsön tekintetében megegyezés jött létre az amerikai bankár-céggel. A hirt természetesen csak fantáziával közöljük, miután még megerősítésre szorul.

Ujból megállapították az üzletek déli záróját. Küzöltük, hogy a déli záróra-rendelkezést úgy módosították, hogy a kötelező 2 órai munkaszünet abban az időben tartatható be, amely időpont legjobban megfelel az egyes városok kereskedelmi érdekeinek. Az érdekeltek által ebben a kérdésben előterjesztett kívánások figyelembevételével az illetékes minisztérium megállapította az új déli záróórát és megküldötte a kolozsvári munkaügyi inspektorátushoz a kolozsvári munkaügyi inspektorátushoz azzal az utasítással, hogy annak tartalmát az érdekeltekkel közölje. Az új rendelkezés szerint Nagyaján déli 12-től 2 óráig, Aradon a borbélyok kivételével, akik 12-től 2 óráig zárnak, a többi üzletek fél 1 órától fél 3-ig tartanak zárva. Nagyenyeden fél 1-től fél 3-ig, Gyulafehérváron fél 2-től fél 4-ig, Abrudbányán 2 óráig 4-ig, a Bánság területén Temesvár kivételével 12-től 2-ig, Besztercén fél 1-től fél 3-ig, Brassóban 12-től 2-ig, Kolozsváron 1-től 3-ig, Désen fél 1-től fél 3-ig, Déván fél 1-től fél 3-ig, Hunyad megye területén 12-től 2-ig, Vajdahunyadon fél 1-től fél 3-ig, Erzsébetvárosban fél 1-től fél 3-ig, Lugoson fél 1-től fél 3-ig, Nagyváradon 12-től 2-ig, Szászrégenben 12-től 2-ig, Szászsebesben 12-től 2-ig, Sepsiszentgyörgyön és Nagyszébenben 12-től 2-ig, Segesváron 12-től 2-ig, Szilágyosomlyón fél 1-től fél 3-ig, Temesváron fél 1-től fél 3-ig, a borbélyok 2-től 4-ig, Zilahon fél 1-től fél 3-ig kötelesek zárva tartani azok a kereskedelmi és ipari üzemek, amelyekre a régi záróra-rendelkezés vonatkozik.

Külön értékpapír- és külön gabona-tőzsdét terveznek. Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter felkérte a kereskedelmi minisztert és a Banca Nacionala igazgatóságát, hogy küldjenek ki delegátusokat abba a bizottságba, amely előkészíti az új tőzsdetörvényt. A bizottságnak az a feladata, hogy az új törvénnyel kapcsolatosan külön értékpapír, gabonátőzsde és külön devizátőzsde létesítésére tegyen javaslatot.

Szabályozták a vasúti kocsik javítását. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben a vasúti kocsik javítását szabályozza. A rendelet szerint a CFR kocsiparkjában lévő magánvagyonokat épen úgy, mint az állami kocsikat, csakis az erre felhatalmazott vasúti műhelyekben javíthatják. A rendelkezés alól kivételt képeznek azok a magánműhelyek, amelyek a javításra külön engedélyt kapnak a vezérigazgatóságtól.

Ujabb tanácskozások kezdődtek a Baldwin-ügyben. Bukarestből jelentik: Az amerikai Baldwin-ház megbízottja tegnap Kulbersohn bukaresti amerikai meghatalmazott miniszter kíséretében látogatást tett Bratianu Vintila pénzügyminiszternél a Baldwin-házzal fennálló és elintézés alatt levő ismeretes konfliktus ügyében. Az ügy végleges elintézését Románia részéről Rosenthal ismert ügyvéd vállalta s így ma vele fognak ebben az ügyben tanácskozni.

A paritásos lista győzött a temesvári kereskedelmi kamara elnökválasztásánál. Temesvárról jelentik: Tegnap ejtették meg Temesvárt a kereskedelmi és iparkamara elnöki választását, amelyen a megegyezéses lista győzött. Elnök ismét Oprea Juon lett, alelnökök pedig Baldea Juon és Kun Richárd.

Közgazdasági üzenetek. H. J. Erszákácsi. Tegnap cikkünkben foglalkoztunk az erdélyi italmérési engedélyek kérdésével, reméljük nem kerülte el figyelmét. A közölt miniszteri intézkedés csak a Regátra vonatkozik, tehát nem érinti az ön engedélyét. Kereskedő. Minden ügyben szívesen nyújtunk felvilágosítást. A közeli napokban életbeléptetik. Előfi-

zető Szatmár. A kérdés nem új keletű legutóbb az itteni iparkamara is szótvetette egy gyűlés keretében. Ugy tudjuk, hogy akció van készülöben. Exportőr. A vámdíjak aranyparitása nálunk negyvenszeres. A. G. Enyed. Nem fogják megszüntetni, ellenkezőleg, arról van szó, hogy nagyobb hatáskörrel ruházzák fel. Z. J. Temesvár. 1. Az árak egyelőre szilárdak, 2. Már megalakult bukaresti székhellyel. 3. Közepes termés volt.

A Creditul Industrial részvényjegyzési felhívása. Mint ismeretes, a Creditul Industrial új részvényeket bocsátott ki. A részvényjegyzésre vonatkozó felhívás a kereskedelmi és iparkamarához, a Munkaadók Szövetségéhez, az Ipartestülethez tegnap érkezett meg, ahol a részvényjegyzés feltételeiről bővebb felvilágosítást kaphatnak az érdeklődők.

Megfeleltek a marosvásárhelyi iparkamara elnökválasztását. Marosvásárhelyről jelentik: A kereskedelmi és iparkamara október 15-én megejtett elnökválasztását megfeleltették. A több kamari tag által aláírt felelősségi nyilatkozatát a kereskedelmi és iparkamara október 15-én megejtett elnökválasztását megfeleltették. A több kamari tag által aláírt felelősségi nyilatkozatát, ezenkívül törvényellenesnek minősíti Bostya Lajos alelnökké való megválasztását is, mert nem kapott abszolút többséget és így megválasztása törvényellenes.

Ha márvézi kivételű fa-, vas- vagy rész-

butort, zongorát

ahar venni, az Marosvásárhelyre és tekintés
számlája az utal SZÉKELY ÉS RÉTI m e g

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék,
szállások furnitúrszükségleteiket legoicsóbban itt szerezhetik be

Diana sósorszesz

bedőzölések megszüntetik
rheumáját, köszvényét.
Ügyeljen a DIANA névre,
mert csak az a valódi.
Csak a DIANA sósorszesz

erősít, gyógyít, frissít!

TŐZSDE

Október 22-én

A lej: Zürichben 247.00, Párisban 10.65, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A piac délelőtt szilárdan indult, estefelé azonban lanyhulás állott be. Ez azonban ellenkezik a Bukarestből érkező hírekkel, melyek szilárdulást jelentettek. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29.70—29.80, Prága 6.24—6.27, Budapest 334—338, Páris 9.30—9.45, Zürich 40.70—40.85, Newyork 210.00—211.00, London 1023—1026, Milánó 8.40—8.48.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.62, Amsterdam 208.50, Newyork 519.00, London 2514.00, Páris 2260.00, Milánó 2055.00, Prága 1537.00, Budapest 72.70, Belgrád 920.00, Bukarest 247.00—247.00, Varsó 85.00, Bécs 73.15.

Bukarest. Devizák: Páris 9.35, Berlin —, London 1025, Newyork 210.50, Milánó 8.47, Zürich 40.55, Bécs 29.55, Prága 6.25, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 795, német márka 49.00, leva 1.50, török lira 116, font sterling 1015, francia frank 9.55, svájci frank 40.00, olasz lira 8.45, drachma 2.80, dinár 370, dollár 210.00, lengyel forint 33.00, osztrák schilling 29.50, magyar korona 29.00, cseh korona 6.15, belga frank 9.35, holland forint —.

SPORT

Lemondott a futballszakosztály

Mi lesz a bajnoki mérkőzésekkel? Teljes a felfordulás a kolozsvári futballsportban

(Cluj-Kolozsvár, október 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Comitetul Regional ismeret, — a KMTE-t és a Husosokat az első osztályból kizáró határozata által a kolozsvári futballsportban kirobbant válság egyik fejezete tegnap este a labdarúgószakosztály lemondásával lezáródott. Ez a lemondás nem érinti váratlanul és a meglepetés erejével a város sportköreit, mert az egyébként kétségtelenül agilisan és szorgalmasan dolgozó szakosztálynak felsőbb helyről történt dezavválása után valóban nem állott más út számára, mint megbízását felelteseinek visszaadni.

Amint azt az Uj Kelet az őszi szezon előkészítő munkálatai alkalmával dr. Tatar Coriolan professzor, a Comitetul Regional elnökének nyilatkozata nyomán megírta, az előző futballszakosztály lemondása folytán keletkezett interregnumot a C. R. úgy tervezte áthidalni, hogy az alapszabályokban előírt tisztújító közgyűlés összehívásáig egy ideiglenes jelleggel összeállítandó labdarúgószakosztálynak adja át a város futballsportjának kormányzását, annál is inkább, mert az őszi szezon egyre inkább halmozódó ügyei ezt halaszthatatlanul szükségessé tették. E célból tehát Tatar professzor egyesületi értekezletet hívott össze, amely azután kijelölte az új ideiglenes futballszakosztály vezetőit és tagjait. Az új labdarúgószakosztály — ha nem is teljes hozzáértéssel — de mindenestre dicséretes ügybuzgalommal fogott hozzá a kerület elintézetlen ügyeinek rendezéséhez és mint az események is mutatják, sikerült is az 1925—26. évi bajnokságot rendes vágányra irányítani.

Most azonban, — mielőtt egy tisztújító közgyűlés felváltotta volna a szakosztályt munkájában, a CR kifogásolva a szakosztály ama rendelkezését, amellyel a KMTE-t és a Husosokat az elsőosztályba sorozta be — ezek kizárására és a bajnokság ezek nélküli folytatására utasította a szakosztályt. A szakosztály nem tett eleget a CR rendelkezésének és így a KMTE vasárnap még résztvett a bajnoki mérkőzésen, — de tegnap este megtartott ülésén a szakosztály tagjai között az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy a CR intézkedéseiket teljes mértékben dezavváló határozata után további működésének nincs meg a kellő erkölcsi bázisa és néhány függő ügy elintézése után — amelyek alkalmával 4 hamis adatok bediktálása alapján leigazolt játékosok: Decai, Ajtay (Academia), Szilágyi (Husosok) és Zongor (KKASE) 1 évi — illetőleg hathónapi kényszer pihenővel büntetett meg — egyhangulag benyújtotta lemondását.

A vasárnapi mérkőzések megtartása és a kerület sok más elintézésre váró ügyének rendezése tehát ismét gazdátlanul maradt. Miután pedig elsősorban bajnokság sima lebonyolítása oly kérdés, amely-

nek halasztása egyetemes közegyesületek felelőssége ez ügyben hoz

Mi a magyartettük — ezukontra ezekbállapítjuk, hogyügy — semmivári futballspellenben ismvidéki sajtóroballsportot ala hogy a város presztizsét a n

SZINE

Hevesi F. estélye. Néórakor lesz sorozatának értelemben é Bach-Mozart hallott műve sorát. A hadisztermében pagénál.

Anghel tában. Szerkedvelő közopera kiváló szerepek, Verd ben énekelt b Román Opera Asszony nemc érdemelte meg tapsok és a l szőlött az emb játékanak és lönösen tetsze kiválóan siker beritragikum. Andreescu bu agyagemberse sokkal jobb A Nagyon kellem aki Szabó Zolt Osztozott még betét, amelyet Bobescu temp

Péntek, okt. Pévay Vasárnap, okt és Ball Hétfő, okt. 2 rowsky Szerda, okt. liacci

A Délutáni a magyar szí sát. Ez a ka ezre mérsé három órakor táncosnő, fél dlo-vizjáték a premier sz utáni előadás Peer Gyn A bemutató hogy joggal előadások is mint a premi jnyeket előv Fraskita.

a magyar szí olyan sikere rett-sláger sz csodálatos sz hogy Lohár szer-pét Kar sikerrrel játsz tház leszne készült az ope

Péntek: Peer rozat 7 zető aj

nek halasztása kiszámíthatatlan károkkal járna az egyetemes kolozsvári futballsportra a kolozsvári egyesületek feszült várakozással tekintenek a CR ez ügyben hozandó határozatai elé.

Mi a magunk részéről — miként azt eddig is tettük — ezuttal sem foglalunk állást sem pro, sem kontra ezekben a kérdésekben, mindenesetre megállapítjuk, hogy bármily elintézés nyerjen e kinos ügy — semmiesetre nem alkalmas, hogy a kolozsvári futballsport megtépzott jóhírnevét öregbítse — ellenben ismét alkalmat fog adni a kárörvendő vidéki sajtóroganumoknak, hogy a kolozsvári futballsportot alaptan támadásai céltáblájá tegyék és hogy a város eddig járatlan tekintélynek örvendő presztízst a neveltségességig diszkreditálják. (k. r.)

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

Hevesi Piroska Back-Mozart-Beethoven-estélye. November 3-án, kedden este fél 9 órakor lesz Hevesi Piroska ezidei hangversenysorozatának első estélye, melyre a nemzetközi értelemben és elsősorban magas művésznő, Bach-Mozart-Beethoven legszebb, itt még nem hallott műveiből állította össze hatalmas műsorát. A hangverseny az unitárius kollégium disztermében lesz. Jegyek előre válthatók Lepagenál.

Anghel Andrea bucsufellépése a Traviatában. Szerdán este bucsuzott el Kolozsvár zenekedvelő közönségétől Anghel Andrea, a nizzai opera kiváló énekesnője. Ezuttal a legfárasztóbb szerepek, Verdi fülbemászó Traviatájának címszerepében énekelt bensőséges, nagy sikerrel a kolozsvári Román Opera szépségű közönsége előtt. Anghel Asszony nemcsak behízelgő, tiszta szopránhangjával érdemelte meg az állandó ünneplést, de a nyíltszíni tapsok és a lámpák elé való gyakori kitapsolása szövegtől az emberi érzéseket drámaian kifejező, finom játéknak és disztigált megjelenésének is. Különösen tetszettek hangszínező pianói, melyekkel kiválóan sikerült aláfestenie a Kaméliás hölgy emberi tregikumát. Annál bántóbb volt partnerének, Andreescu bukaresti tenoristának az erőlködése és agyagemberszerű nehézsége. Ennél már sok, sokkal jobb Alfrédet hallottunk már Kolozsváron. Nagyon kellemes volt Crisan az apa szerepében, aki Szabó Zoltán helyett vállalta ezt a szerepet. Osztott meg az est sikerében a hangulatos balletbetét, amelyet Ligeti József balletmester irányított. Bobescu temperamentumosan dirigált. (de.)

OPERA ROMÁNÁ.

Programul săptămănal.

Péntek, okt. 23. „T.ubadurul“ (Vendég: L. Onora: Pévay Ilonka)
Vasárnap, okt. 25. (Délután) „Cavaleria Rusticana“ és Ballet.
Hétfő, okt. 26. „Carmen“ (Vendég: Stanek-Dubrowsky britani karmester)
Szerda, okt. 28. „Cavaleria Rusticana“ és „Pagliacci“ (Vendég: Stanek Dubrowsky).

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye!

Délutáni előadások. Szombat délután tarja a magyar színház második ez idei ifjúsági előadását. Ez a kalommal a Dáryné ifjasszony kerül szemre mérsékelt helyarákkal. Vasárnap délután fél három órakor László Andor fellépésével Mariška a táncosnő, fél 6 órakor pedig a nagyikerű Pianello-vígjátékot, Az ember, az állat és az erényt, a premier szerepcsztásában. Mindkét vasárnap délutáni előadás mérsékelt helyáru lesz.

Peer Gynt pénteken, szombaton és hétfőn. A bemutatás előadás olyan hangos sikert váltott ki, hogy joggal lehet számítani, a többi Peer Gynt előadások is oly telt házak mellett fog lezajlani, mint a premier. Ez előadásokra már lehet váltani jegyeket elővételi díj nélkül.

Fraskita. Lehárnak legújabb operettjére készül a magyar színház. A Fraskitának egész Európában olyan sikere volt, milyenre csak a legnagyobb operett-színház tarthatnak számot. A Fraskitának csodálatos szép muzikája van, szinte mondhatni, hogy Lehár ezzel érte el síveit zivihjót. Ez női szerepét Karácsonyi játssa. ki Budapesten is óriási sikerrel játszotta. Partnerét Neudényi, László és Thász lesznek. A bemutatásra legnagyobb gondallal készül az operettgyűttes Izsó vezetésével.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Peer Gynt (Napi bérlet 30 sz. B. Sorozat 76. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják)

Szombat d u 4 kor: Dáryné ifjasszony (Ifjúsági előadás, igen olcsó helyarákkal. Előadó tanár Csopolti Lajos. Sorozat 67)

Szombat este 8-kor: Peer Gynt (Napi bérlet 31 sz. A. T. rozat 78. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Ma inka táncosnő. (Sorozat 77)

Vasárnap d. u. 6-kor: Az ember, az állat és az erény (Leszállított helyarákkal. Sorozat 79.)

Vasárnap este háromnegyed 8-kor: Nótás kapitány (Karácsonyi Ili Neményi Lili, László Andor, Thász Aladár. Bérletszűnet. Sorozat 80)

Hétfő: Peer Gynt (Bérletszűnet. Sorozat 81. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják).

A magyar színház előadásai minden este 8 órakor kezdődnek.

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Péntek, szombat 23, 24. „Ígért földje“. Monumentális dráma 10 felvonásban, filmre alkalmazta a hres francia rendező Henry Rousselet. Főszerepben Raquel Mell-r.

Urania-mozgó. Péntek, szombat, okt. 23, 24. „Fekete kalóz“. Grandiózus film dráma a kalózok életéből, 10 felvonásban, filmre alkalmazva E. Salgari regénye után. Főszerepben Katy Watson.

Apollo-mozgó. Péntek, szombat, okt. 23, 24. „Pogány istenek szigete“. Büntügyi dráma, 5 felvonás. Főszerepben Jack Perrin.

Megérkeztek

K. Szabó Rózsika

Cluj, Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi M.-u.) 14. szám **nőikalap modellházába** az idény legszebb, eredeti párisi, bécsi

kalapujdonságai.

Nagy választék a legszebb filckalapkokban. **300 leiert** minden színben kaphatók.

Uj üzlet!

Magasin

Elysée

Cluj, Cal. Regele Ferdinand No 22. (Wesselényi Miklós-utca)

Női harisnyák..... 34 leitől
Férfi soknia 20 leitől

Jó minőségben, a legfinomabb kivitelig.

Gyermekharisnyák nagy választékban!

Kalapbársonyok 120 — leitől.

Készünk a cikk felhagyá miatt rendkívül olcsó árban. Csiptek métere 5 leitől.

Tegyen próbavásárlást, hogy meggyőződjön az olcsóságról.

Ritka alkalom!

Csak 2 napig

Gróf Széchenyi
nagyváradai püspök elárverezett **műgyűjteménye**
kerül nálam eladásra. u. m. műtárgyak, ezüstök és antik porcellánok, ugyszintén persaszőnyegek nagy választékban!

Megtekintni étők vételkényszer nélkül!
Rosenberg
műtárgyok, Uaió-utca No 25.

Csak 2 napig

Raglanok

öltönyök,

gyerek-kosztümök

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruháza Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14

RUHÁZATI CIKKEK

RÉSZLETFIZETÉSRE

Lázár Réger

nagyáruházában Cluj, Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

Állandóan nagy raktár:

Férfi és női szövetek, bársony, plüskök, kelengye-vásznak, mosárúk, paplanok és mindennemű divatkülönlegességek stb. stb.

Meghívásra házhoz megyünk mintakollekcióval.

Utazót és segédet

kerestünk rövidtáru nagykereskedésük részére Heller és Seidmann — Oradea-Mare.

MARTIN PAL Jun.

Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.

כשר ועלכווארען פאבריק
עריצונט אללערהייא ועלכווארען
פאבריק פארמאכט מער נאכנאמע
עפעקטוארען. פריידקראנט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Szakkában jártas

utazó

A f nom kézzű és selyemáruban Uj Románia vevőkörében jól bevezetett, aki kellő erkölcsi és anyagi garnciával bír,

nagy bukaresti céghez kerestetik.

Cim: Bukaresti — Casuta postala 273.

Manométereket
és mindféle mérőműszereket készít, javítja őket vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszereket álláshitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APROHIRDETESEK
A közérdekű hirdetéseknek a legolcsóbb áron...
A közérdekű hirdetéseknek a legolcsóbb áron...
A közérdekű hirdetéseknek a legolcsóbb áron...

Kereskedelmi utazók
Berkovicsné **שרה ברקוביץ** vendéglője,
Oradea-Mare,
Str. Nicolai Jorga (Zöldta-utca) 19.
Ismert előrenyúló konyha! Mérsékelt árak.

Uri családnál butorozott szobák, esetleg teljes ellátás a keresek helyvariban. Cím: S. J. Jeligere kiadóba kérek. 86

Zongora, pianino vagy húszalt sapátó. Hengro- lott javítást, szállítást eszközöl Truska, Str. Sa- guna 14. 9977

Amzel utoda
Stern Samuel
שרה שטרן
étterme
Oradea-Mare. Férje- sen átalakított, 100 ter- titékre alkalmas étter- men lakodalmak és bankettek rendezését jutányosan vállalom.

Nyomdák!
Prima bécsi **hengeranyag** és pótvagy. kilója 160 lej.
Kapható a „Fraternitas” nyomdában, Cluj, tr. Baron L. Pop No 10.

Bőrgyár azonnali belépés- re keres mint- szortló felső- borszakmában jártas ügyes segé- det. Ajánlatokat fi- zetési igény és eddigi működés megjelölésével **Révész Ernő, könyvkereskedő, Târgu-Mureș, továbbít.**

Cur Salomban vásárolt 355 sz. 3 duna-mos B par- cellamut eladom. Sáves megk resések Domány Artur Brasov 2. Str Gare 56. címre kéretnek. 77

20 év óta fennálló ingat- lanforgalmi iroda foglal- kozik lakások, házak, üz- leti helyiségek gazdasági és gyári telkek, birtokok bérbeadásának, eladás és vételének közvetítésével. Özv. Friedmann Mari, Brassó, Vár-utca 47. Te- lefon 45.

Eladó 2 drb. jó karban levő téli kabát, Erzsébet- ut 6.

Megnyilt
Wesselényi Miklós-u. 10. sz. alatt orth. **שרה** **étterem.**
Iszletes konyha, abono- ma, olcsó árak. Lakod- almak rendezése.

Egyetemi hallgató, ösz- szes gimnaziumi tárgyak- ból előkészít, elátás elle- nében. Német és francia órákat is ad. Cím: a ki- adóba kér

Ügyes kifizetői felvételük Cím a kiadóhivatalban.

Hirdessen az Uj Keletben!

Barzoi
Fierarie Vasúzet
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 19
Telefon 1049

Elkuna Elias Goldenfun rokkant katona, gyűlölos csokoládé és cukorka áru- sítással tartja fenn magát. Kéri a közönséget, hogy támogassa őt vásárlásaival

Figyelem!
שרה ברקוביץ
étterem!
Özv. Grosz Adolfiné,
Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga 10. (Zöldta-utca) az ud- varban. Lakodalmak rendezését és abo- nenseket vállal
Iszletes konyha, olcsó árak

Uj Kelet könyv osztályának folytatólagos jegyzéke. Szépirodalom.

Benedek: Erdélyi történetek	160
Cho noky: Proška	60
Csehov: A fekete barát	180
D uthendy: A Biva tó nyolc orcája	200
Dante: Pokol	176
" Purgatoriun	176
" Paradicsom	176
Dickens: Két város	200
" Pickwick club I-II	400
" Karácsonyi ének	20
" Vázlatok	20
" Kiszűsző	20
Dosztojevskij: Segény ember-k	77
" Fehér éj zakak	220
" A kis hős	220
" A né te en	220
" A kéttestű Golyakin	220
" Sztepancsikovo és lakosai	440
Drasche Lázár: Tűzk-re-z	140
Dumas: A korinthusi leány	180
" A B s u l e l e r m b o l á s a	250
" A v r á z s l ó	240
" Charny g ö f n é	270
" A kaméris hölgy (kötve)	50
Conan Doyle: Két ós	110
Ewers: Lidé-c	220
Erdős Réné: A meztelen tánc s	220
Nataly v. Eschruth: A rézkölő fiu	80
" Vadrózsa	80
" Di dal	80
Forró Pál: Kégyetlen szonyok	120
Farkas Anta: Késértetek	120
Anatole France: Pártú ő argyalok	132
" Páguinek szigete	120
" Az istenek szomjaznak	120
" Virágó élet	220
" — beszélgetései	240
" A Szjuna partján	143
F rencozi Sári: A vörös daru	160
Flaubert: Sent Antal meg isértése	264
" Houward és Pe huchet	240
" H rom mese	88
Glas: A fekete szett enberiség	110
Galsworthy: A gazdag férfi	180
Gjellerup: A zarándok kámenita (Hires könyvek)	180
Gárdonyi: Mai csodák	176
" Tzenkés novella	154
" A b r ó l e k s	154
Gogoly: Tanybi esték	154
Csajerstam: Az öcsike	160
Hatvany Lajos: A v n korosmáros és fia	22
" a kontár	22
" Csendes napok és üngos életek	75
" Ady világa: Találkozás	50
" Is ennel	60
" Ady világa: Viadal Istennel	60
Hajnik Miklós: Martuska boldogsága	20
Knut Hamsun: Lyngre szerkesz ő	176
" Az anyatöld áld sa	160
" U o s ó fejzet	280
" I-II	400
Holländer Felix: Truck Tamás utja I-II	160

Mégis csak legjobb a késnélküli
"RASOL IDEAL"

borotváló por
mely az ország területén
higienia
szempontból a legobbán elismert borotváló szer, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az
Mindenütt kapható. Csak az „IDEAL”
Egyedüli készítője | elírásu a valódi.
Reszling József fodrasz
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.
Siehetul-Mare a jel-gy-daru-it ja **Glan-man**
Adolf drogeria, Str. Bogdan Voda 40.

Feltűnő olcsó árak!
Gyukits, Halban, Pichler, valamint fekete velour-
kalapokban
a legnagyobb választék
WEISS SIEGFRIED
kalap- és uridivat üzlet-
ben, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Legjobb. Legolcsóbb. Legszébb
harisnya
kizárólag
SÁNDOR TESTVÉREK-nél
kapható
Reg. Ferdinand (Wesselényi-u.) 13.
Mélyen leszállított árak!
1 pár kötött női harisnya, minden szín L. 30
1 " I- " " " " " " 35
1 " kötött " " dupla talp, sarok 40
1 " flohr " harisnya, minden szín L 75
1 " cerna harisnya, minden szín " 85
1 " kötött férfi zokni " 22
1 " I- " " " " " " 30
1 " csikós vagy kék és divat zokni " 36
Gyermek patent harisnya már 20 leltől. Női, férfi és gyermekke- ztyük nagy választékban.
Jumpet harisznak, rövidárak és férfi fehér- neműek legolcsóbb beszerzési forrása.
Mosse **Postal szótküldés!** 1498

Gebr. Jänecke & Fr. Schneemann
Druckfarben-Fabrik, Hannover
világhírű cég
nyomdafestékei
olcsó árban kaphatók
Vezérképviselő Erdély és Bánát területére
FRATERNITAS
Cluj, Strada Baron L. Pop 10

Szerkesztőség
Hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár, S
Dr. Pop. (Brassó)
Telefon: Szerk
és kiadóhivatal
Sz. N. Sz.
Közlönyök kiá
Szerkesztőségbe
szedők. Kéziratok
adunk vissz

1925 október

A mai
A határmenedlik
(Bucuresti-B
let tudósítójától.
tertanács volt B
lyen mindenekel
jelentést tett az
ket Titulescu fo
román adósságot
jelentette, hogy
teljes megállapo
Románia 40 év
adósságokat, am
állanak, beleért
is. A megegyezé
Abban a ren
sikerülni fog ha
Titulescut megb
mányával való t
lescu a román ó
30 án ül hajóra.
Vaitoiannu elő
módosítására. A
tani, hogy a rád
s csupán azokb
fognak megszor
tani, ahol a lak
nul viseltetik az
leg a rádió új
ság ellen.
Madgearu és
zásukat jelentette
ifüggesztése kö
niatt. A tiltakoz
vették megbeszé
Az egyesült e
ságával kapcsolat
illetékes helyen
legesen Jorga, M
áll ugyan, de m
ha arra szükse
Argetoianuval és
A „Viitorul”
Jorga ellen és ő
meg. Ellenzéki k
hogy a két párt
előtt tisztázni ké
takisták viszony
A Maniuhoz
bizonyosra veszi
kormányalakítást
még arra az ese
ása a parasztpá
csak ők kapnak

Elfogadták
tözsdeeln

(Bukarest, ok
egy másfélszeten
városi tözsdetaná
tanács hónapoko
másul venni a le
atatosan ragasz
as tanácskozás
lemondását.

Oroszország
Romániának

Bukarest, ok
solatban, hogy
Romániának gar
tokes helyen k
jesen valódián.
rán — megbizha
karta rábírn
hogy Lengyelors
kötötését Rom
államaival.